

Erken Çocuklukta Medya Kullanımı ile Dikkat Eksikliği Arasındaki İlişki: 2010–2025 Yılları Arasında Yayımlanan Çalışmaların İncelenmesi

Early Childhood Media Use and Its Relationship with Attention Deficit:
A Review of Studies Published Between 2010 and 2025

Ayşe YAKUPOĞULLARI

Doktora Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi; ayse.yakupogullari@stu.fsm.edu.tr; 0000-0003-0976-3015

Duygu YALMAN POLATLAR

Doktor Öğretim Üyesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, dyalman@fsm.edu.tr;

 0000-0002-9030-5814.

Anahtar Kelimeler

Erken Çocukluk,
Dikkat Eksikliği,
Ekran Süresi,
Medya Kullanımı

Öz

Bu araştırmanın amacı, 2010–2025 yılları arasında yayımlanan özgün araştırmalar ışığında erken çocukluk döneminde medya kullanımının çocukların dikkat eksikliği ve dikkatle ilişkili yürütücü işlevleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, erken çocukluk döneminde medya kullanımının dikkat gelişimine etkisini tematik biçimde sentezleyen anlatsal sistematik derleme niteliğindedir. Araştırmada 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış 12 özgün ampirik çalışma incelenmiştir. Bulgular genel olarak, uzun süreli ve yüksek tempolu medya maruziyetinin dikkat süresi, dikkat geçişi ve yürütücü işlevler üzerinde olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Ayrıca ebeveyn stres düzeyinin ve medyayı duygu düzenleme aracı olarak kullanmanın, çocuklarda dikkat eksikliği belirtilerini güçlendirdiği saptanmıştır. Buna karşın sınırlı süreli ve eğitsel içerikli medya kullanımı, dikkat ve bilişsel gelişimi destekleyen bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, erken çocukluk döneminde medya kullanımının çocukların dikkat süreçlerini çok boyutlu biçimde etkilediği; bu süreçte medya süresi, içerik özellikleri, ebeveyn tutumları ve gelişimsel dönemin belirleyici faktörler olduğu görülmektedir.

Keywords

Early Childhood,
Attention Deficit,
Screen Time,
Media Use

Abstract

This study examines the impact of media use during early childhood on attention deficit and attention-related executive functions, drawing on original research published between 2010 and 2025. This narrative systematic review provides a thematic synthesis of studies investigating the relationship between media use and attention development in early childhood. Twelve original empirical studies published during this period were reviewed. Overall, the findings indicate that prolonged exposure to fast-paced media negatively affects attention span, attentional shifting, and executive functions. Additionally, parental stress levels and the use of media as an emotional regulation tool were found to exacerbate attention deficit symptoms in children. However, limited use of educational media may support attention and cognitive development. In conclusion, media use in early childhood appears to have multidimensional effects on attentional processes, with duration, content, parental attitudes, and developmental stage emerging as key influencing factors.

Giriş

Medya kullanımı ve çocuk gelişimi arasındaki ilişki uzun yıllardır araştırılmaktadır (Schwarzer vd., 2022). Çocuk gelişimi ve eğitimi için medya kullanımının gerekliliği kadar olası zararları da tartışılmaktadır (Twenge vd., 2020). Türkiye’de çocukların medya kullanımıyla ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) yayımladığı “Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2024” sonuçlarına göre, 6–15 yaş grubundaki çocukların %91,3’ü internet kullanmaktadır. 6–10 yaş grubunda sosyal medya kullanım oranı %53,5 iken, 11–15 yaş grubunda bu oran %79’a yükselmektedir. Her ne kadar bu raporda 0-5 yaş dönemine ilişkin veriler yer almasa da teknolojinin yaygınlaşması ve erişilebilirliğinin artmasıyla birlikte medya kullanım yaşının giderek düştüğü görülmektedir (Rideout ve Robb, 2020). ABD’de düşük gelirli ve geleneksel olarak yeterince temsil edilmeyen bir örneklem üzerinde yürütülen araştırmada, yürümeye başlayan çocukların %90’ının iki yaşına kadar dokunmatik ekranla tanıştığı, beş yaş altındaki çocukların ise %83’ünün evinde tablet veya bilgisayar bulunduğu rapor edilmiştir (Kabali vd., 2015). Erken çocuklukta medya kullanımıyla ilgili yapılan bazı çalışmalarda ise 0–6 yaş aralığındaki çocukların %84,7’sinin akıllı telefonlarda vakit geçirdiğini (Yıldız ve Kanak, 2021), 16–36 aylık çocukların ise %88,9’unun ekranlarla tanışmış durumda olduğu bildirilmiştir (Kebir ve Özkaya, 2023).

Erken çocukluk dönemi, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimin hızla gerçekleştiği; özellikle dikkat, bellek ve yürütücü işlevlerin temellerinin atıldığı kritik bir gelişim dönemdir (Diamond, 2013). Bu dönemde çocuklar çevrelerindeki uyarıları seçme, sürdürme ve değiştirme becerilerini geliştirirler; bu beceriler daha sonra öğrenme, akademik başarı ve öz-düzenleme süreçlerinin temelini oluşturur (Ruff ve Rothbart, 1996). Ancak son yıllarda dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte çocukların çevreleriyle etkileşim biçimleri önemli ölçüde değişmiştir. Medya ve ekran teknolojileri erken çocukluk döneminde günlük yaşamın önemli bir parçası haline gelmiştir (Sheppard, 2025). Tabletler, akıllı telefonlar, televizyon ve çevrim içi içerikler, çocukların erken yaşlardan itibaren sıklıkla karşılaştığı araçlardır. Özellikle COVID-19 pandemisi sonrası dönemde, medya kullanımının erken yaşlarda belirgin biçimde arttığı bildirilmektedir (Kabali vd., 2015). Bu gelişmeler, medyanın çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki etkilerinin yeniden değerlendirilmesini gerekli hale getirmiştir.

Araştırmalar, ekran süresi ve medya içeriğinin çocukların dikkat gelişimiyle yakından ilişkili olabileceğini göstermektedir. Christakis ve arkadaşları (2004) erken yaşta televizyon maruziyetinin, ilerleyen yıllarda dikkat eksikliği belirtileriyle ilişkili olduğunu bildirmiştir. Benzer biçimde Madigan ve arkadaşları (2019), ekran süresi artışının çocukların gelişimsel değerlendirme testlerindeki performansını düşürdüğünü göstermiştir. Çocukların yaşamın erken dönemlerinde maruz kaldıkları görsel ve işitsel deneyimlerin türü ve yoğunluğu beyin gelişimini derinden etkileyebilir (Turner ve Greenough, 1985; Wallace vd., 1992). Erken çocukluk döneminde gerçek yaşam deneyimlerinden farklı olarak medya, çocuklara hızla değişen görüntüler, sahneler ve olaylar sunmaktadır. (Christakis vd., 2004). Bu durum, bazı araştırmacıların medyanın çocukların dikkat sürelerini kısaltabileceği teorisini ortaya atmasına neden olmuştur (Singer, 1980; Healy, 1990). Ayrıca bazı araştırmacılar bu hızlı akışın DEHB’ye yol açabileceğini öne sürmüştür (Hartmann, 1996). Koolstra ve Van der Voort (1996), televizyon izlemenin ileriki yaşlarda okumayı ve konsantrasyon düzeylerini azalttığını bulmuştur. Chiritakis ve arkadaşları (2004), sinaptik gelişimin kritik dönemlerinde televizyona çok erken yaşta maruz kalmanın ilerleyen dönemlerde dikkat sorunlarıyla ilişkili olabileceğini öne sürmektedir. Dikkat, hafıza oluşumu için gereklidir ve bilginin kodlanmasını, hafızanın gelişimini destekleyerek şekillendirir (Hitch vd., 2020). Ayrıca dikkat süresi erken okur-yazarlık becerilerinin geliştirilmesi için kritik önem taşımaktadır (Mustafaoğlu vd., 2018). Teknolojik cihaz kullanımının yaygınlaşmasının ve çeşitliliğinin artmasının, çocukların dikkat sürelerinin kısalmasına, yoğunlaşmanın zayıflamasına ve dağılma düzeylerinin yükselmesine neden olduğu bildirilmiştir (Fan vd., 2005). Bununla birlikte, bazı araştırmalar medya kullanımının yalnızca olumsuz etkiler yaratmadığını; eğitsel, etkileşimli ve sınırlı süreli içeriklerin bilişsel

becerileri destekleyebileceğini öne sürmektedir (Linebarger ve Walker, 2005; McNeill vd., 2019). Bu farklı sonuçlar, medya kullanımının etkilerinin yalnızca süreden değil, aynı zamanda içerik türü, ebeveyn tutumları ve çocuğun gelişimi gibi etmenlerden de etkilendiğini göstermektedir (Gueron Sela ve Gordon Hacker, 2020). Özellikle dikkat süreçlerinin nörogelişimsel olarak hızla olgunlaştığı okul öncesi dönemde, yoğun ve düzensiz medya maruziyeti dikkatin sürdürülebilmesini, odaklanmayı ve uyarıcılara uygun yanıt verme kapasitesini zayıflatılabilir (Christakis, 2018).

Erken çocuklukta medya kullanımına ilişkin mevcut literatür, genellikle genel bilişsel gelişim veya davranışsal sonuçlara odaklanmıştır. Ancak dikkat eksikliği ve yürütücü işlevlerin erken dönem medya kullanımı ile ilişkisini doğrudan inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu bağlamda, 2010–2025 yılları arasında yürütülen özgün araştırmaların bulgularını sistematik biçimde inceleyen bu çalışma, medya kullanımının çocukların dikkat gelişimi üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylece hem alan yazınındaki bulgular bir araya getirilmekte hem de erken çocukluk dönemine özgü koruyucu unsurlar ve risk faktörleri belirlenerek yeni araştırmalara ışık tutulmaktadır.

1. Amaç ve Araştırma Soruları

Bu araştırmanın amacı, 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış özgün araştırmalar ışığında erken çocukluk döneminde medya kullanımının çocukların dikkat eksikliği ve dikkatle ilişkili yürütücü işlevleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Literatürde son yıllarda artış gösteren medya maruziyetinin, özellikle erken çocukluk döneminde gelişimsel riskler ve fırsatlar açısından kritik bir değişken olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda, araştırma; ekran süresi, içerik türleri, ebeveyn faktörleri ve boylamsal bulgular temelinde mevcut çalışmaların bulgularını sentezlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda bu sistematik derleme çalışmasının temel araştırma sorusu, 2010-2025 yılları arasında yayımlanan çalışmalarda medya kullanımının erken çocuklukta dikkat sorunlarıyla ilişkisini inceleyen araştırmalar nelerdir? şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın alt soruları ise şunlardır:

1. Ekran süresi, çocukların dikkat gelişimini nasıl etkilemektedir?
2. Medya içerik türleri ile dikkat sorunları arasındaki ilişki nasıldır?
3. Boylamsal çalışmalarda medya kullanımının dikkat üzerindeki etkileri nasıl ortaya konmuştur?
4. Ebeveynlerin ekran kullanımı, çocukların dikkat eksikliği riskini nasıl etkilemektedir?

2. Yöntem

Bu araştırma, erken çocukluk döneminde medya kullanımının dikkat gelişimi üzerindeki etkilerini, 2010–2025 yılları arasında yayımlanan özgün araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda inceleyen anlatsal (narratif) sistematik derleme niteliğindedir. Anlatsal sistematik derleme yöntemi, belirli dahil edilme ölçütlerine göre seçilmiş ampirik çalışmaların sonuçlarını meta-analiz yerine nitel ve tematik biçimde sentezlemeyi amaçlar (Baumeister ve Leary, 1997; Ferrari, 2015). Bu yaklaşım, literatürdeki genel eğilimleri, yöntemsel çeşitliliği ve olası araştırma boşluklarını bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymayı sağlar.

2.1. Veri Toplama Süreci

Çalışmada literatür taraması 2010–2025 yılları arasını kapsayacak şekilde yapılmıştır. Türkçe çalışmalar için ULAKBİM TR Dizin ve DergiPark veri tabanları; yabancı yayınlar için ise PubMed, PsycINFO, ERIC, Scopus ve Google Scholar veri tabanları kullanılmıştır. Tarama sırasında şu anahtar kelimeler İngilizce ve Türkçe olarak kullanılmıştır: “dikkat, dikkat eksikliği, ekran süresi, medya kullanımı, erken çocukluk”. Tüm aramalarda 2010–2025 yılı filtresi uygulanmış, tezler, derleme ve meta-analizler, erişilemeyen tam metinler ile dikkat dışında farklı gelişim alanlarını

inceleyen araştırmalar hariç tutulmuştur.

Literatür taraması ve çalışma seçim süreci PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) rehberi doğrultusunda yürütülmüştür. Tarama sonucunda elde edilen çalışmalar öncelikle tekrar eden kayıtlar açısından incelenmiş, ardından başlık ve özet düzeyinde değerlendirilmiştir. Bu aşamada araştırmanın kapsamına uygun olmayan çalışmalar (yaş grubunu karşılamayan, dikkat dışındaki gelişim alanlarına odaklanan, derleme, tez ve yayımlanmamış çalışmalar ile tam metnine ulaşılamayan çalışmalar) elenmiştir. Uygun bulunan çalışmalar tam metin düzeyinde incelenmiş ve dahil edilme ölçütlerini karşılayan 12 çalışma nihai incelemeye dahil edilmiştir.

Çalışmaların seçimi ve veri çıkarımı süreci iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yürütülmüştür. Araştırmacılar arasında görüş ayrılığı oluşan durumlarda tartışma yoluyla uzlaş sağlanmıştır. Bu süreç, incelemenin güvenilirliğini artırmayı amaçlamıştır.

2.2. Kapsam

Araştırmanın kapsamını da belirleyen dahil etme ölçütleri olarak, araştırmaların odaklandığı konuların erken çocukluk dönemini ele almış olması, medya/ekran kullanımı değişkenini bağımsız değişken olarak ölçmesi, dikkat, dikkat eksikliği ya da yürütücü işlev bileşenlerinden dikkati doğrudan ölçmesi, deneysel, ilişkisel veya boylamsal tasarım kullanması olarak belirlenmiştir. Ayrıca çalışmaların tam metin olarak erişilebilir olması ve 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış olmasına dikkat edilmiştir. Hariç tutma ölçütleri olarak ise meta-analiz, sistematik derleme, ölçek geliştirme veya uyarlama türü çalışmalar, dikkat dışındaki genel bilişsel, sosyal-duygusal veya dil gelişimine odaklı araştırmalar ve tam metnine ulaşılamayan veya sadece özetine erişilebilen makaleler araştırmaya dahil edilmemiştir. Bu kriterlere göre 12 özgün çalışma incelemeye alınmıştır.

2.3. Veri Analizi

Verilerin analizinde tematik sentez yaklaşımı kullanılmıştır. Analiz süreci üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada çalışmalardan elde edilen bulgular dikkat gelişimi ile ilişkili kavramlar doğrultusunda kodlanmıştır. İkinci aşamada benzer kodlar bir araya getirilerek ön temalar oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada ise bu temalar daha geniş kategoriler altında toplanarak dört ana tema belirlenmiştir. Elde edilen temalar araştırmanın amaçları doğrultusunda yorumlanmış ve bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

3. Bulgular

Bu araştırmada, belirlenen dahil edilme ölçütlerine göre seçilen 12 özgün ampirik makale ayrıntılı olarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda veriler, içerik analizi yoluyla dört ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; ekran süresinin dikkat üzerindeki etkisi, medya içerik türü ve hızın rolü, ebeveyn faktörü ve aile ortamı, gelişimsel hassasiyet ve yaş faktörü olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, bu temalar çerçevesinde sunulmuş ve erken çocukluk döneminde medya kullanımının dikkat gelişimi üzerindeki etkileri çok boyutlu bir biçimde ele alınmıştır. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların yazar, yıl, ülke, örneklem, yöntem, kullanılan ölçüm araçları ve temel bulgularına ilişkin genel özellikleri Tablo 1’de özetlenmiştir.

3.1. Ekran Süresinin Dikkat Üzerindeki Etkisi

Elde edilen bulgular, erken çocukluk döneminde ekran süresinin artmasının dikkat becerilerinde düşüşe neden olduğunu göstermektedir. Tamana ve arkadaşlarının (2019) Kanada’da yürüttüğü çalışma, günlük ekran süresi ile ebeveyn raporlu dikkat sorunları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Zhou ve arkadaşlarının (2023) Çin’de yürüttüğü geniş örneklemli araştırma, toplam ekran süresi ile dikkat eksikliği belirtileri arasında anlamlı bir ilişki bulmuş, ancak bu

ilişkinin cinsiyet ve obezite durumuna göre değiştiğini göstermiştir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda da benzer bulgular elde edilmiştir. Mahdi (2025) tarafından yürütülen araştırmada, 3-6 yaş arası çocuklarda günlük 60 dakikanın üzerindeki ekran süresinin dikkat dağınıklığını anlamlı şekilde artırdığı tespit edilmiştir. McNeill ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında yüksek düzeyde (≥ 30 dk/gün) elektronik uygulama kullanımı, yürütücü işlevlerin bir bileşeni olan dürtü kontrolü puanlarında düşüklükle ilişkili bulunmuştur. Bu durum, çocukların dikkatini sürdürme ve dürtü kontrolü becerilerinde zayıflamaya işaret etmektedir. Düşük düzeyde (1–29 dk/gün) uygulama kullanımı ise gelişim açısından olumsuz bulunmamıştır. Etkileşimli medya araçlarının sınırlı sürelerle kullanımı bilişsel gelişimi destekleyici bir unsur olarak değerlendirilebilir; ancak aşırı ve uzun süreli maruziyet, dikkat süreçleri ve yürütücü işlev performansında bozulmalara yol açabilmektedir. Bağcı Çetin (2024) tarafından yürütülen çalışmada ise problemli teknoloji kullanımı arttıkça dikkat düzeylerinin düştüğü saptanmış ve ebeveynlik stresinin bu ilişkiyi güçlendirdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, Coşkun ve arkadaşlarının (2025) çalışmasında ekran süresi ile dikkat performansı arasında doğrudan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuç, ölçüm yöntemleri arasındaki farkın (öz-bildirim vs. performans testi) sonuçları etkileyebileceğini göstermektedir. Konok ve arkadaşlarının (2021) çalışması, sadece ekran süresinin uzunluğu değil, mobil cihazların yoğun ve alışkanlık haline gelmiş kullanımının da dikkat odaklanma biçimini değiştirdiğini ortaya koymuştur. Sık mobil kullanıcıların “ayrıntılara odaklanma” eğiliminde olduğu, bunun ise dikkatin esnek geçiş özelliğini zayıflattığı belirlenmiştir. Bu bulgu, ekran maruziyetinin sadece dikkat süresini değil, dikkatin niteliğini de etkilediğini göstermekte ve uzun süreli mobil cihaz kullanımının dikkat dağınıklığı riskini artırabileceğini desteklemektedir.

3.2. Medya İçerik Türü ve Hızın Rolü

Araştırmalar, ekran süresinin yanı sıra izlenen içerik türünün ve içeriklerin geçiş hızının da dikkat gelişimi üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bağcı Çetin (2024) çalışmasında, süreden ziyade içeriğin problemli kullanım özellikleri (alışkanlık, kaçış, kontrolsüzlük) dikkat düzeylerini daha güçlü biçimde yordadığı saptanmıştır. Bu bulgular, medyanın yalnızca niceliksel (süre) değil, niteliksel (içerik ve bağlam) yönlerinin de dikkati etkilediğini ortaya koymaktadır. Medya içerik türü ve özellikle “hızlı tempolu” medya, dikkat üzerinde kısa süreli olumsuz etki yaratabilmektedir. Lillard ve Peterson (2011) deneysel çalışmasında, sadece dokuz dakikalık hızlı tempolu çizgi film izleyen 4 yaş çocuklarının yürütücü işlev (dikkat, planlama, dürtü kontrolü) puanlarının anlamlı şekilde düştüğünü ortaya koymuştur. Bu bulgu, erken yaşta yoğun görsel-işitsel uyarana maruz kalmanın bilişsel süreçleri geçici olarak baskılayabileceğini göstermektedir. Benzer şekilde Konok ve arkadaşları (2021) çalışmasında, mobil cihaz uygulamalarının içerik yapısının çocukların dikkat odak tarzını şekillendirdiği gösterilmiştir. Çalışmada, yoğun görsel ve etkileşimli içeriklere maruz kalan çocukların görselin bütünü yerine ayrıntı odaklı bir dikkat önceliği geliştirdiği belirlenmiştir. Gueron-Sela ve Gordon-Hacker (2020), özellikle yüksek tempolu medya içeriği tüketiminin çocukların odaklanmış dikkat düzeylerini zayıflattığını raporlamıştır. Erken dönemde dokunmatik etkileşim yoğunluğu arttıkça, çocuğun uyarılara otomatik yönelimi (dışsal dikkat) hızlanmakta; buna karşılık, içsel dikkat kontrolü ve dikkati sürdürme kapasitesinde azalma gözlenmektedir (Portugal vd., 2021). Bu durum, içerik/tempo etkilerinin yalnız uyarar hızına değil, etkileşim biçimine de bağlı olduğunu göstermektedir.

3.3. Ebeveyn Faktörü ve Aile Ortamı

Ebeveynlerin medya kullanımı ve aile içi stres düzeyleri, çocukların dikkat süreçlerini dolaylı olarak etkileyen önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bağcı Çetin (2024) çalışmasında ebeveynlik stresinin artmasının çocukların dikkat becerilerini azalttığı, problemli teknoloji kullanımıyla birlikte dikkati anlamlı biçimde etkilediği görülmüştür. Gueron Sela ve Gordon Hacker (2020) da annenin cihaz kullanımının ve medyayı sakinleştirme aracı olarak kullanmasının dikkat gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yarattığını belirtmiştir. Coşkun ve arkadaşlarının (2025)

araştırması ise kardeş sayısının artmasının ekran süresi ve medya bağımlılığı puanlarını artırdığını, ancak dikkat testi sonuçlarıyla doğrudan bir ilişki bulunmadığını göstermiştir. Gueron Sela ve Gordon Hacker (2020) tarafından yürütülen boylamsal çalışmada, arka plan televizyon maruziyeti, ebeveynin çocukla vakit geçirirken mobil cihaz kullanımı ve medyanın duygu düzenleme aracı olarak kullanılması gibi faktörlerin, çocukların odaklanmış dikkat düzeylerinde düşüşe yol açtığı belirlenmiştir. Almeida ve arkadaşları (2023), 3–5 yaş arası çocuklarda ekran süresi ile dikkat eksikliği semptomları arasındaki ilişkinin ebeveyn stres düzeyi aracılığıyla ortaya çıktığını göstermiştir. Benzer biçimde Yıldız ve Kanak (2021) Türkiye örnekleminde ebeveynlerin dijital teknolojiye yaklaşım biçimleri ile çocukların ekran süresi arasında anlamlı bir ilişki saptamış; ebeveynlerin sınırlayıcı ve rehberlik eden yaklaşımlarının çocuklarda dikkat sorunlarını azalttığı görülmüştür. Bu bulgular, ebeveyn davranışları ve aile dinamiklerinin çocukların dikkat süreçlerinde dolaylı ama önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Konok ve arkadaşları (2021), medya kullanımının yalnızca çocuğun bireysel dikkat düzenleme süreçlerini etkilemediğini, aynı zamanda ebeveyn-çocuk etkileşim süresini azalttığını vurgulamaktadır. Çalışmada, mobil cihazların sık kullanımıyla çocukların çevrimdışı oyun, sosyal etkileşim ve sembolik oyunlara ayırdığı sürenin azaldığı; bunun da ebeveynle geçirilen kaliteli zamanın düşmesine yol açtığı belirtilmiştir.

3.4. Gelişimsel Hassasiyet ve Yaş Faktörü

Gelişimsel açıdan 18–26 ay dönemi, dikkat sisteminin hızla geliştiği ve çevresel uyaranlara karşı duyarlılığın arttığı kritik bir dönemdir. Gueron-Sela ve Gordon-Hacker (2020), bu dönemde medya maruziyetinin kısa vadede odaklanmış dikkat üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ve söz konusu etkilerin 26. aya kadar dolaylı biçimde devam edebildiğini bildirmiştir. McNeill ve arkadaşları (2019) çalışmalarında, erken çocukluk döneminde yürütücü işlevlerin (çalışma belleği, dikkat odağı, dürtü kontrolü) hızla geliştiğini ve bu dönemdeki medya maruziyetinin özellikle kontrolü ve dikkat regülasyonunda uzun vadeli olumsuzluklara yol açabileceğini göstermektedir. Türkiye’de yapılan çalışmalar (Mahdi, 2025; Coşkun vd., 2025) ise 3–6 yaş aralığında ekran maruziyeti ile dikkat düzeyi arasındaki ilişkinin kullanılan ölçüm aracına bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Performans temelli testlerle yapılan ölçümlerde doğrudan bir ilişki saptanmazken, ebeveyn raporuna dayalı değerlendirmelerde anlamlı farklar gözlenmiştir. Erken gelişim döneminde dikkatin farklı bileşenleri (dışsal/otomatik yönelim ve içsel/istemli kontrol) aynı hızda olgunlaşmadığından, erken ve yoğun dokunmatik etkileşim bu bileşenler arasında dengesiz bir profil oluşturabilmektedir (Portugal vd., 2021). Konok ve arkadaşları (2021), çocukların mobil cihaz kullanım sıklığı arttıkça, başkalarının düşünce, duygu ve niyetlerini anlama becerisini ifade eden Zihin Teorisi becerilerinin anlamlı düzeyde azaldığı, buna karşın duygu tanıma becerilerinde anlamlı bir farklılık görülmediği saptanmıştır. Araştırmacılar, bunun nedenini mobil oyunların genellikle sosyal etkileşim içermemesi ve hızlı, detay odaklı bilişsel süreçleri tetiklemesiyle açıklamaktadır.

Tablo 1. Erken Çocuklukta Medya Kullanımı ve Dikkat İlişisini İnceleyen Çalışmaların Özeti (2010–2025)

No	Yazar(lar)	Yıl	Ülke	Örneklem (Yaş)	Yöntem	Ölçüm Aracı	Temel Bulgular
1	Tamana vd.	2019	Kanada	2–5 yaş, n=2400	Kohort / Kesitsel	Ebeveyn raporu	Ekran süresi arttıkça dikkat sorunları artıyor.
2	Zhou vd.	2023	Çin	3–6 yaş, n=2452	Kesitsel	Conners ADHD Ölçeği	Ekran süresi ve ADHD belirtileri arasında ilişki; obezite ve cinsiyet etkili.
3	Gueron-Sela ve Gordon-Hacker	2020	İsrail	18–26 ay, n=199	Boylamsal	ARCL Model, Odaklanmış Dikkat Ölçümleri	Kümülatif medya kullanımı arttıkça odaklanmış dikkat düşüyor.

Erken Çocuklukta Medya Kullanımı ile Dikkat Eksikliği Arasındaki İlişki:
2010–2025 Yılları Arasında Yayımlanan Çalışmaların İncelenmesi

No	Yazar(lar)	Yıl	Ülke	Örnek- lem (Yaş)	Yöntem	Ölçüm Aracı	Temel Bulgular
4	Bağcı Çetin	2024	Türkiye	4–6 yaş, n=260	İlişkisel	Problemli Teknoloji Kullanımı ve Ebeveyn- lik Stresi Ölçekleri	Problemli medya kullanımı ve ebeveyn stresi dikkati olumsuz etkiliyor.
5	Mahdi	2025	Türkiye	3–6 yaş, n=68	İlişkisel	CBCL Dikkat Alt Boyutu	Günlük ekran süresi 60 dakika- dan fazla olan çocukların dikkat dağınıklığı puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu bulun- muştur. Ayrıca dijital medya süresi ile dikkat dağınıklığı arasında pozitif ve güçlü bir korelasyon vardır.
6	Coşkun vd.	2025	Türkiye	5–6 yaş, n=186	Kesitsel	PMUS, FTF-K Dikkat Testi	Ekran süresi ve dikkat arasında doğrudan ilişki yok; kardeş sayı- sı ile medya kullanımı ilişkili.
7	McNeill vd.	2019	Avustu- ralya	3–5 yaş, n=185	Boylam- sal	Uygulama ve TV Kul- lanım Süreleri, Yürü- tücü İşlev Testleri	Düşük düzeyde etkileşimli med- ya kullanımı bilişsel süreçleri destekleyici olabilirken, uzun sürelili ve yoğun kullanım dikkat ve yürütücü işlev gelişimini olumsuz etkilemektedir.
8	Lillard, A. Ve Peterson, J.	2011	ABD	4 yaş =64	Deneysel	Yürütücü işlev görev- leri (planlama, dürtü kontrolü, dikkat sürdürme)	9 dakikalık hızlı tempolu çizgi film izleyen çocukların dikkat ve yürütücü işlev puanları anlamlı biçimde düşmüştür. Hızlı görsel geçişler kısa süreli dikkat bozul- masına yol açmıştır.
9	Portugal, A. M. vd.	2021	UK	6-36 aylık n=53	Deneysel	Dikkat Görevleri	Erken dokunmatik ekran kulla- nımı dışsal dikkati hızlandırmış, içsel dikkat kontrolünü zayıf- latmıştır. Dikkat bileşenlerinde dengesizlik gözlenmiştir.
10	Almeida, vd.	Kana- da		3,5-4,5 yaş n=315	Boylam- sal	Çocuk Davranış Kontrol Listesi ve Okul Öncesi Davranış Anketi ebeveynlik sıkıntısı alt ölçeği	Çoklu doğrusal regresyon kulla- nılarak yapılan analizler, 3,5 ya- sındaki çocukların ekran başında kalma süresi ile 4,5 yaşındaki çocukların dikkat eksikliği be- lirtileri arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ebeveyn stresi de çocuk dikkat eksikliği belirtileriyle pozitif ilişkili bulunmuştur.
11	Yıldız ve Kanak	2021	Türkiye	0-6 yaş n=203	Kesitsel	Okul Öncesi Dönem Çocukların Dijital Oyun Oynama ve Kullanma Alışkan- lıklarına Yönelik Ebeveyn Yaklaşımları Ölçeği	Çocukların %84,7'sinin akıllı televizyonda vakit geçirmeyi sevdiği ve %74,4'ünün dijital teknolojik cihazlarda video izlediği belirlenmiştir. Ebeveyn- lerin rehberlik eden ve sınırlayıcı yaklaşımları çocuklarda dikkat sorunlarını azaltmıştır. Aşırı serbest bırakıcı tutumlar dikkat problemleriyle ilişkilidir.
12	Konok, vd.	2021	Macaris- tan	3–6 yaş n =120)	Deneysel	Global-Local Atten- tion Task, Ebeveyn Raporu ile Mobil Kullanım Ölçeği, Sosyo-Bilişsel Ölçek	Mobil cihaz kullanım süresi ve sıklığı arttıkça çocukların dikkat odaklanma biçimlerinde değişim gözlenmiştir. Yüksek düzeyde mobil cihaz kullanan çocuklar “ayrıntılara odaklanma” eğilimi göstermiş, dikkat geçişinde ve bütünsel işlemlerde zayıflık saptanmıştır.

4. Tartışma

Bu derleme, erken çocukluk döneminde medya kullanımının dikkat gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen 2010–2025 yılları arasındaki özgün araştırmaları kapsamaktadır. Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, medya kullanımının süre, içerik, ebeveyn tutumları ve çocuğun gelişimsel dönemi gibi çok boyutlu değişkenlerle bir araya gelerek dikkat süreçlerini etkilediği görülmektedir. Çalışmaların büyük bölümü (Tamana vd., 2019; Zhou vd., 2023; Bağcı Çetin, 2024; Mahdi, 2025) uzun ekran süresinin dikkat sorunlarını artırdığını göstermektedir. Bu sonuç, erken çocuklukta ekran süresiyle dikkat eksikliği belirtileri arasındaki ilişkiyi vurgulayan önceki bulgularla (Christakis vd., 2004; Madigan vd., 2019) tutarlıdır. Özellikle günde bir saatten fazla ekran maruziyetinin, çocuklarda dikkati sürdürme ve öz-düzenleme becerilerinde azalma ile ilişkili olduğu görülmektedir. Ancak Coşkun ve arkadaşları (2025) performans temelli ölçümlerde bu ilişkinin anlamlı olmadığını bildirmiştir; bu durum, ölçüm aracının türü (öz-bildirim veya performans testi) kadar, maruziyetin niteliğinin de önemli olduğunu göstermektedir. McNeill ve arkadaşlarının (2019) boylamsal araştırması, medya içerik türünün gelişimsel sonuçları belirlemede önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Çalışmada düşük düzeyde etkileşimli uygulama kullanımının bilişsel süreçler açısından destekleyici, ancak uzun süreli maruziyetin yürütücü işlevlerde (özellikle dürtü kontrolü ve dikkat regülasyonu) zayıflamaya yol açtığı belirlenmiştir. Bu bulgular, Linebarger ve Walker'ın (2005) erken yaşta hızlı tempolu medya içeriklerinin dikkat süreçlerini bozabileceğini belirten klasik çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Medya kullanımının etkileri yalnızca içerik özellikleriyle sınırlı kalmamakta, aile ortamı ve ebeveyn davranışları da önemli rol oynamaktadır. Gueron Sela ve Gordon Hacker (2020), medyayı duygu düzenleme aracı olarak kullanan ebeveynlerin çocuklarında odaklanmış dikkatin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu, Duch ve arkadaşlarının (2013), pasif medya tüketiminin özellikle düşük gelirli ailelerde etkileşimli oyun ve sosyal etkileşim fırsatlarını azalttığı yönündeki bulgularıyla da örtüşmektedir. Bağcı Çetin (2024) ve Coşkun ve arkadaşları (2025) çalışmalarında, aile ortamının çocukların medya kullanım biçimini şekillendiren temel değişkenlerden biri olduğu görülmektedir. Yüksek ebeveyn stresi, düşük sosyoekonomik düzey ve çok çocuklu aile yapısının ekran süresini artırdığı; bu durumun da dikkat gelişimini olumsuz etkilediği rapor edilmiştir. Gueron-Sela ve Gordon-Hacker'ın (2020) tanımladığı “kümülatif medya kullanımı” yaklaşımı, yalnızca çocuğun değil; ebeveynin ve ev ortamının medya alışkanlıklarının da dikkat gelişiminde etkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu bulgu, Kostyrka-Allchorne ve arkadaşlarının (2017) “evsel medya yoğunluğu” kavramıyla da örtüşmektedir. Ekran maruziyetinin dikkate etkisinin yalnızca davranışsal değil, nörobiyolojik düzeyde de açıklanabileceği düşünülmektedir. McNeill ve arkadaşları (2019) ile Tamana ve arkadaşları (2019), erken yaşta yoğun medya kullanımının dikkat sistemlerinin nöroplastik gelişimini olumsuz etkileyebileceğini ve dopaminerjik ödül mekanizmalarında aşırı uyarılmaya neden olabileceğini belirtmiştir. Bu durum, çocuğun dışsal uyarıcılara bağımlı hale gelmesi ve sürekli dikkat sürdürmede zorlanması ile sonuçlanmaktadır. Benzer biçimde Christakis (2018), yüksek tempo ve hızlı sahne geçişlerinin çocuk beyinde dikkate dair filtreleme becerisinin azalmasına neden olabileceğini ifade etmiştir. Farklı kültürlerde yürütülen çalışmalar, ebeveyn tutumları ve medya kullanım alışkanlıklarının dikkat gelişiminde değişken etkiler yarattığını göstermektedir. Çin örneğinde yürütülen Zhou ve arkadaşlarının (2023) çalışması, kültürel değerlerin ve aile içi disiplin anlayışının medya süresini belirlemede etkili olduğunu; Türkiye’de yapılan araştırmalar ise (Bağcı Çetin, 2024; Coşkun vd., 2025) ebeveyn bilincinin dikkat gelişimi açısından koruyucu bir rol üstlenebileceğini göstermektedir. Erken televizyon maruziyetinin dikkat gelişimi üzerindeki uzun vadeli etkilerini inceleyen Christakis ve arkadaşları (2004) yaptıkları boylamsal çalışmada yaşamın ilk üç yılı içinde televizyona maruz kalmanın yedi yaşta görülen dikkat sorunlarıyla anlamlı biçimde ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bulgular, prenatal madde kullanımı, gebelik haftası, annelerin psikopatoloji düzeyi ve sosyoekonomik durum gibi ilişkiyi etkileyebilecek diğer değişkenler kontrol edilmesine rağmen bu ilişkinin sürdüğünü ortaya koymuştur. Çalışmada, 1 yaşındaki çocukların televizyon izleme süresindeki her bir standart sapmalık artışın, 7 yaşta dikkat problemi görülme olasılığını yaklaşık %28

oranında artırdığı belirlenmiştir. Bu etkinin benzer biçimde 3 yaşta televizyon izleme süresiyle de tutarlı şekilde gözlemlendiği bildirilmiştir. Bu bulgu, çok erken yaşlardaki ekran maruziyetinin, nöro gelişimsel süreçler üzerindeki uzun süreli etkilerinin klinik olarak anlamlı olabileceğine işaret etmektedir. Amerikan Pediatri Akademisi (1999) beyin gelişiminin kritik dönemlerinde küçük çocukların televizyon maruziyetinin sınırlandırılmasının, ilerleyen dönemlerde dikkat sorunları riskini azaltabileceğini belirtmiştir. Yelizarova ve arkadaşlarının (2025), COVID-19 sonrası uzaktan öğrenme sürecinde yürüttüğü geniş ölçekli araştırmada, aşırı ekran maruziyetinin çocuklarda uyku kalitesini olumsuz etkilediği; hareketsiz davranışları artırdığı, sosyal etkileşim fırsatlarını azalttığı ve okul öncesi öğrenme hedeflerine ulaşma düzeyinde düşüş ile ilişkili olduğunu bildirilmiştir. Araştırma ayrıca, ekran kullanımını sınırlayan ebeveyn tutumlarının ve yapılandırılmış aile rutinlerinin, medya maruziyetinin olası risklerini azaltan koruyucu faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, medya kullanımının erken çocuklukta çok boyutlu bir gelişimsel etki alanı olduğunu ve dikkat süreçlerine ilişkin değerlendirmelerin diğer bilişsel ve davranışsal alanlarla birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Tüm bulgular bir arada değerlendirildiğinde, ekran ve medya, medyanın içine doğan çocukların hayatlarının bir parçası olmuş durumdadır. Hemen hemen her evde en az birkaç farklı medya aracı kullanılmaktadır. Çocuklar önce pasif, el göz koordinasyonlarını sağlamaya başladıktan sonra ise aktif birer kullanıcı haline gelmektedir. Çocukların yaşamında medya kullanımının giderek yaygınlaşması, bu konuda daha fazla araştırma yapılmasını gerekli kılmaktadır. Kaldı ki araştırma sonucu ekran kullanımının özellikle çocukların dikkat gelişimi üzerinde yapılan çalışmaların yeterli olmadığını ve bu konuda daha fazla çalışma yapılması gerektiğini göstermektedir. Erken çocukluk döneminde ekran süresinin 30 dakikayı aşmasının dikkat gelişimini olumsuz etkilediği ancak ebeveyn gözetimi altında sınırlı süreli ve eğitsel içerikli medya kullanımının destekleyici olabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle, okul öncesi dönemde medya okuryazarlığı, öz-düzenleme ve dikkat gelişimini destekleyen bütüncül eğitim programlarının yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Ayrıca erken çocukluk döneminde medya kullanımının gelişimsel etkilerine yönelik daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir. Ayrıca ebeveynlerin medya kullanımı ve dijital okur yazarlıkları ile ilgili destek programları arttırılmalıdır.

Yazar Beyanları

Makalenin Başlığı: Erken Çocuklukta Medya Kullanımı ile Dikkat Eksikliği Arasındaki İlişki: 2010–2025 Yılları Arasında Yayımlanan Çalışmaların İncelenmesi

Yazar/Yazarları: Doktora Öğrencisi Ayşe Yakupoğulları, FSMV Üniversitesi Doktora Öğrencisi, Öğretim Üyesi Dr. Duygu Yalman Polatlar, FSMV Üniversitesi

Hakem Değerlendirmesi Beyanı: Alan editörünün anonim ön incelemesinin ardından, makale çift kör dış hakem değerlendirme sürecinden geçirilmiştir.

İntihal Kontrolü: Makale Turnitin programları ile taranmış ve derginin intihal politikası ile uyumlu bulunmuştur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Finansman ve Proje Desteği: Bu çalışma için herhangi bir kurumsal/finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımı: Yazım ve dil bilgisi kontrolü, çeviri desteği için ChatGPT ve GPT 5.5 kullanılmıştır. Yazarlar tarafından son kontrolü yapılmıştır.

Yazar Katkısı Beyanı (Dr. Öğrencisi A.Y., Öğretim Üyesi Dr. D.Y.P): Kavramsallaştırma: A.Y ve D.Y.P ; Yöntem: A.Y ve D.Y.P.; Doğrulama ve biçimsel analiz: A.Y.; Araştırma: A.Y; Kaynak temini: A.Y. ; Veri yönetimi: A.Y. ; Yazım – İlk taslak: A.Y. ; Yazım – Gözden geçirme ve düzenleme: A.Y. ve D.Y.P.; Görselleştirme: A.Y.

Veri Paylaşım Beyanı: Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler yazarlar tarafından üretilmiştir. Ancak bilgilendirilmiş onam formunda yer alan “elde edilen veri, proje dışında başkaları tarafından yeniden kullanılmayacaktır” ifadesi nedeniyle verilerin paylaşılması onam formuna aykırılık teşkil etmektedir.

Teşekkür: Yazarlar, ölçeğin düzenlenmesinde fikir veren ve ayrıca veri toplama sürecine katılan akademisyenlere teşekkür eder.

Kaynakça

- Almeida, M. L., Garon-Carrier, G., Cinar, E., Frizzo, G. B., & Fitzpatrick, C. (2023). Prospective associations between child screen time and parenting stress and later inattention symptoms in preschoolers during the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychology, 14*, 1053146. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1053146>
- American Academy of Pediatrics Committee on Public Education. (1999). Media education. *Pediatrics, 104*, 341–343.
- Bağcı-Çetin, S. (2024). 4-6 yaş aralığındaki çocukların problemli teknoloji kullanımı ve annelerin ebeveynlik stres düzeylerinin Çocukların dikkat düzeylerini yordayıcı rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 22*(2), 1147-1171. <https://doi.org/10.37217/tebd.1417347>
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1997). Writing narrative literature reviews. *Review of General Psychology, 1*(3), 311–320. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.3.311>
- Christakis, D. A. (2018). Interactive vs. passive screen time and attention outcomes in preschool children. *The Journal of Pediatrics, 199*, 211–218. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2018.03.027>
- Christakis, D. A., Zimmerman, F. J., DiGiuseppe, D. L., & McCarty, C. A. (2004). Early television exposure and subsequent attentional problems in children. *Pediatrics, 113*(4), 708–713. <https://doi.org/10.1542/peds.113.4.708>
- Coşkun, O., Yılmaz, S., & Karataş, H. (2025). The impact of screen exposure on attention development in preschool children in Türkiye. *Journal of Academic Research in Medicine (JAREM), 15*(2), 82–87. <https://doi.org/10.4274/jarem.galenos.2025.24865>
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology, 64*, 135–168. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-113011-143750>
- Duch, H., Fisher, E. M., Ensari, I., Font, M., Harrington, A., Taromino, C., Yip, J., & Rodriguez, C. (2013). Screen time use in low-income preschoolers: A prospective study of longitudinal associations. *Early Childhood Research Quarterly, 28*(4), 965–975. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2013.06.006>
- Fan, J., McCandliss, B. D., Fossella, J., Flombaum, J. I., & Posner, M. I. (2005). The activation of attentional networks. *Neuroimage, 26*(2), 471–479.
- Ferrari, R. (2015). Writing narrative style literature reviews. *Medical Writing, 24*(4), 230–235. <https://doi.org/10.1179/2047480615Z.000000000329>
- Gueron-Sela, N., & Gordon-Hacker, A. (2020). Longitudinal links between media use and attention in early childhood. *Frontiers in Psychology, 11*, 569222. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.569222>
- Hartmann, T. (1996). *Beyond ADD: Hunting for reasons in the past and present*. Grass Valley, CA: Underwood.
- Healy, J. (1990). *Endangered minds: Why children don't think and what we can do about it*. New York, NY: Simon and Schuster.
- Hitch, G. J., Allen, R. J., & Baddeley, A. D. (2020). Attention and binding in visual working memory: Two forms of attention and two kinds of buffer storage. *Attention, Perception, & Psychophysics, 82*(1), 280-293.
- Kabali, H. K., Irigoyen, M. M., Nunez-Davis, R., Budacki, J. G., Mohanty, S. H., Leister, K. P., & Bonner, R. L. (2015). Exposure and use of mobile media devices by young children. *Pediatrics, 136*(6), 1044–1050. <https://doi.org/10.1542/peds.2015-2151>
- Kebir, F., & Özkaya, G. (2023). 16–36 ay arası çocuklarda ekran maruziyetinin dil gelişimi üzerine etkisi. *Turkish Journal of Family Practice (Turkj Fam Pract), 27*(2), 85–93. <https://turkjfampract.org/article/download/751/750/661>
- Konok, V., Pogány, Á., Körmendi, C., Miklósi, Á., & Csibra, G. (2021). Mobile use induces local attentional precedence and is associated with limited socio-cognitive skills in preschoolers. *Computers in Human Behavior, 120*, 106758. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106758>

- Kostyrka-Allchorne, K., Cooper, N. R., & Simpson, A. (2017). The relationship between television viewing and attention in preschool children: A review. *Developmental Review*, 44, 123–144. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2017.06.001>
- Lillard, A. S., & Peterson, J. (2011). The immediate impact of different types of television on young children's executive function. *Pediatrics*, 128(4), 644–649. <https://doi.org/10.1542/peds.2010-1919>
- Linebarger, D. L., & Walker, D. (2005). Infants' and toddlers' television viewing and language outcomes. *American Behavioral Scientist*, 48(5), 624–645. <https://doi.org/10.1177/0002764204271506>
- Madigan, S., Browne, D., Racine, N., Mori, C., & Tough, S. (2019). Association between screen time and children's performance on a developmental screening test. *JAMA Pediatrics*, 173(3), 244–250. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2018.5056>
- Mahdi, E. (2025). 3–6 yaş arası çocuklarda dijital medya kullanımının dikkat dağınıklığına etkisi. *TTSBD*, 2(2), 64–82.
- McNeill, J., Howard, S. J., Vella, S. A., & Cliff, D. P. (2019). Longitudinal associations of electronic application use and media program viewing with cognitive and psychosocial development in preschoolers. *Academic Pediatrics*, 19(5), 520–528. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2019.04.009>
- Mustafaoglu, R., Zirek, E., Yasaci, Z., & Özdiñler, A. R. (2018). Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *ADDICTA: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 227–247. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0051>
- Rideout, V., & Robb, M. B. (2020). *The Common Sense census: Media use by kids age zero to eight, 2020*. Common Sense Media. <https://www.commonsensemedia.org/research/the-common-sense-census-media-use-by-kids-age-zero-to-eight-2020>
- Portugal, A. M., Bedford, R., Cheung, C. H. M., Mason, L., & Smith, T. J. (2021). Longitudinal touchscreen use across early development is associated with faster exogenous and reduced endogenous attention control. *Scientific Reports*, 11, Article 2205. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-81775-7>
- Ruff, H. A., & Rothbart, M. K. (1996). *Attention in early development: Themes and variations*. Oxford University Press.
- Schwarzer, C., Grafe, N., Hiemisch, A., Kiess, W., & Poulain, T. (2022). Associations of media use and early childhood development: cross-sectional findings from the LIFE Child study. *Pediatric research*, 91(1), 247–253.
- Sheppard, N. (2025). Screen time and media consumption: The role of technology in childhood development. *Canadian Journal of Family and Youth/Le Journal Canadien de Famille et de la Jeunesse*, 17(2), 141–147.
- Singer, J. L. (1980). The power and limits of television: A cognitive-affective analysis. P. Tannenbaum (Ed.), *The entertainment function of television* içinde (ss. 312–360). Erlbaum.
- Koolstra, C., & Van der Voort, T. (1996). Longitudinal effects of television on children's leisure time reading: A test of three explanatory models. *Human Communication Research*, 23, 4–35.
- Tamana, S. K., Ezeugwu, V., Chikuma, J., Lefebvre, D. L., Azad, M. B., Moraes, T. J., ... & Mandhane, P. J. (2019). Screen-time is associated with inattention problems in preschoolers: Results from the CHILD birth cohort study. *PLoS ONE*, 14(4), e0213995. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0213995>
- Turner, A. M., & Greenough, W. T. (1985). Differential rearing effects on rat visual cortex synapses. I. Synaptic and neuronal density and synapses per neuron. *Brain Research*, 329, 195–203.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2024). *Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2024*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanım-Arastirmasi-2024-53638>
- Twenge, J. M., Haidt, J., Joiner, T. E., & Campbell, W. K. (2020). Underestimating digital media harm. *Nature Human Behaviour*, 4(4), 346–348.
- Wallace, C. S., Kilman, V. L., Withers, G. S., & Greenough, W. T. (1992). Increases in dendritic length in occipital cortex after 4 days of differential housing in weanling rats. *Behavioral and Neural Biology*, 58, 64–68.
- Yelizarova, O., Stankevych, T., Parats, A., Yelizarov, V., Puzanova, O., Lebedynets, N., & Hozak, S. (2025). Literature review: Digital exposure in early childhood: Health risks and protective strategies during remote learning. *INQUIRY: The Journal of Health Care Organization, Provision, and Financing*, 62, 1–11. <https://doi.org/10.1177/00469580251390766>
- Yıldız, E., & Kanak, M. (2021). Çocukların dijital teknoloji kullanımı ve ebeveyn yaklaşımları: Kesitsel bir çalışma. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care (TJFMPC)*, 15(3), 617–625. <https://doi.org/10.21763/tjfm.797346>
- Zhou, Y., Wang, M., Zhang, Y., & Li, J. (2023). Screen time and ADHD symptoms in preschool children: The moderating role of obesity and gender. *BMC Pediatrics*, 23(361). <https://doi.org/10.1186/s12887-023-04338-1>